

EFANE SENDİKACI: FAKİR BAYKURT

Aydınlık Gazetesi, 22 Ekim 2018

Yıldırım Koç

Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök'ün 1 milyon liralık arabasına ilişkin haberi okuyunca, aklıma geçmişte görev yapmış bazı sendikacılar geldi.

Türkiye sendikacılık hareketi tarihinde bence efsane olmuş kişilerin başında Fakir Baykurt gelir.

Fakir Baykurt, kanımca Türkiye tarihinin en başarılı sendikası olan Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın(TÖS) genel başkanıydı. Fakir Baykurt'un sendikacılık hayatı, günümüz sendikacılarına da örnek olmalıdır. Bu kısa yazıda onun mücadelesinden söz etmeyeceğim. Onu unutulmaz kılan bazı özelliklerine değineceğim.

SENDİKACILIĞI MESLEK OLARAK GÖRMEDİLER

TÖS yöneticileri sendikacılığı bir "meslek" olarak kabul etmediler; sendikacılıktan maddi çıkar sağlamadılar.

Fakir Baykurt bu göreve talip değildi, ancak epeyce ısrardan sonra bu görevi kabul etti. Talip Apaydın şöyle anlatıyor:

"Fakir'e 'sen başkan ol' dedik, (...) On-on beş öğretmen arkadaş evine gittik, 'sen başkan ol' diye ısrar ettik. 'Sendikacılık nasıl yapılır, bilmiyorum' dedi. 'Öğreneceğiz, hep birlikte yaparak öğreneceğiz' dedik. Hatta o gece beni evlerinde misafir ettiler; salonda yan yana iki yer yatağında yatıyoruz, en sonunda dedim ki: 'Bak seni sabaha kadar uyutmam, evet diyeceksin.' 'Peki, peki' dedi, ondan sonra uyuduk. O başkan oldu, ben de onun ısrarıyla yönetim kuruluna girdim." (Özberk, F., *Ortakçının Oğlu Talip Apaydın*, Kaynak Yay., İstanbul, 2012, s.119)

HAKKI HUZUR ALMAMAK İÇİN GENEL BAŞKANLIKTAN İSTİFA

Fakir Baykurt, 1967 Şubat'ında TÖS genel başkanlığından istifa etti; koltuğuna yapışmadı. Kendisi bu süreci şöyle anlatıyordu:

"Yirmi gün sonra Genel Yönetim Kurulu toplantısı var. İllerden gelen yirmi arkadaşla birlikte Yürütme, Denetleme ve Onur Kurulları toplanıyor. Gündem uzun. Hepsini konuşacağız. Birden Yürütme, Yönetim, Denetleme, Onur Kurulu üyelerinin katıldığı her toplantı için 'hakkı huzur' önerisi geldi. Böyle bir parayı, bankaları arpalık yapan iktidar yanlısı yönetim kurulu üyeleri alır. Hakkı huzur almak halk arasında kötü anlama gelir. Bu önerinin TÖS'e yakışmadığını belirttim. 'Çekin bunu!' dedim. Çekmediler. Oyladık. Kabul edildi. Bu kez kim ne kadar alsın'ı tartışmaya başladılar. Genel başkan 200, genel sekreter 300. Nedeni: Genel sekreter çok çalışıyor. Sendikaya çok geliyor. Bir arkadaş, söz alıp 'Allahınızdan korkun!' diye konuştu, etkisi olmadı. Oyladık, bu da kabul edildi. Kalktım: 'Kendinize yeni bir başkan bulun!' deyip dışarı çıktım." (Baykurt, F., *Özyaşam 5, Bir TÖS Vardı*, Papirüs Yay., İst., 2000, s.92)

Fakir Baykurt, TÖS tabanının yoğun baskısı sonucunda, toplanan olağanüstü genel kurulda yeniden genel başkanlığa getirildi.

SADE YAŞAM

TÖS yöneticileri işyerlerinde çalışmayı sürdürüyorlar, aylıklarını bu çalışma karşılığında devletten alıyorlardı. TÖS'te lüks binalar, sendikacıların emrinde özel araçlar yoktu. 70 binin üstünde üyeye sahip TÖS'ün genel başkanı ve diğer yöneticileri, şehirlerarası yolculukları normal otobüslerle yapıyorlardı. Fakir Baykurt, kendisine önerilen görev aracını kabul etmemişti.

Fakir Baykurt sendikacıların olması gereken yaşam standardını şöyle ifade ediyordu: “Dışarıda sendikacılar tıpkı bakanlar gibi dayalı döşeli yerlerde çalışıyorlar, bol ödenek alıyorlar, pahalı arabalara biniyorlar, böylece bir psikolojik eziklikten kurtuluyorlar, şeklindeki bir görüş bize uymaz. İnsanları dik tutmak için bol ödenek, döşeli oda, ya da pahalı araba bir faktör değildir. Kanaatimce kaçınmak zorunda olduğumuz asıl Amerikan tipi sendikacılık budur. Evimizde, okulumuzda nasıl mütevazı koşullar içinde çalışıyorsak, sendikacılığı da öyle yürüteceğiz.” (Baykurt, F., “Türkiye Öğretmenler Sendikası’nın Tutumu ve Yaptığı Mücadelenin Ana İlkeleri,” Yüksel, T. (ed.), *Sorunlarımız*, TÖS Yayınları, İstanbul, 1967, s.101)

Saygıyla anıyorum.